

شاهد عینی (عموی)

واقعه 28 مرداد و نقش حزب توده

گفتگوی شمس افرازی زاده با محمدعلی عمویی

جناب عمویی شما در خاطراتتان فرمودید که حزب توده ایران قبل از انجام کودتا خبردار می شود و هم به مصدق و هم به اطرافیان ایشان اطلاع لازم را می دهید، در این مورد توضیح بیشتری اگر هست بفرمایید؟

بله حزب توده ایران از چند کانال در این خصوص اطلاع رسانی می کند و مریم فرمان فرما (دختردایی مصدق و همسر آقای کیانوری) به منزل آقای مصدق تماس می گیرند و می گویند که کار خیلی مهمی داریم و با جناب مصدق صحبت می کنند، وقتی دکتر مصدق پای تلفن می آیند، گوشی را می دهند به آقای نورالدین کیانوری، و ایشان می گویند دکتر این اخباری که به شما داده ایم، کاملاً واقعیت دارد ما حتی اطلاع داریم، که تیپ زرهی کرمان و لشکر اصفهان آماده شدند برای سرکوب شما، لطفاً این موضوع را جدی بگیرید، ما با تمام توانمان از دولت ملی و کشورمان دفاع خواهیم کرد، این حرف هم صرفاً برای این نبود که عاشق دکتر مصدق بودند، و این به خاطر نگرششان بود، زیرا که زاهدی رفته است و فاطمی آمده است به شما مختصراً بگویم نزدیکترین دوستان آقای دکتر مصدق از قبیل آقایان بقائی و مکی و حائری زاده و آقای آیت الله کاشانی بودند، اینها بیشترین لطمه را به آقای مصدق زدند و زمینه را برای مایوس کردن افرادی که در کنار دکتر مصدق بودند بوجود آوردند.

چه چیزی باعث می شود که حزب توده دنبال دستور دکتر مصدق می ماند؟ چرا خود شما که احساس خطر کردید و به عنوان یک حزب فراگیر و دارای تشکیلات منسجم و حامی دولت بودید، خودتان وارد عمل نشدید؟

ما از آقای دکتر مصدق فقط می خواستیم که به ملت ایران پیامی بدهد، کاری که اردوغان در ترکیه کرد، اردوغان از هوادارانش در ترکیه خواست که از خانه هایشان بیرون بیایند، ما هم از مصدق همین انتظار را داشتیم. مجله چشم انداز ایران، برنامه ای به عنوان محاکمه ترتیب داد، اسم محاکمه هم در واقع به این خاطر انتخاب شده بود، که درواقع دادگاه دکتر مصدق بود، روند زندگی دکتر مصدق تا نخست وزیری و به دادگاه رفتنش و محکوم شدن ایشان در دادگاه نظامی.

من در آنجا، خیلی از دکتر مصدق تجلیل کردم، انصافاً ایشان هم شایسته تجلیل بودند و هستند، اما در پایان گفتارم، در آنجا بیان

کردم ای کاش، آن قاطعیت و صراحت بیان که دکتر مصدق در دادگاه در
مقابل دادستان‌اش داشت، را.... ادامه در شماره 5 فصلنامه خاطرات
سیاسی